

Asia: VN/8329/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kotoutumislain korvaukset (61-62 §)

Forssan seudun Kotouttamo ei pidä hyvänä asiana korvauksien nykyistä esitystä. Tämä voi johtaa tilanteeseen, jossa tulkkaajina käytetään esim lapsia, puolisoita tai esim koulunkäynnin ohjaajia. Jolloinka ei voida luottaa, että tieto siirtyy tulkattuna oikein eteenpäin, asiakkaan oikeusturva ei toteudu sekä lisäksi iso riski on myös se, että naiset/kotiäidit jäävät miehensä tulkkauksen varaan, joka heikentää heidän asemaansa valtavasti. Tällaisessa tilanteessa puoliso ei voi ottaa esiin esim. lähisuhdeväkivaltaa, jos väkivaltaa tekevä kumppani toimii tulkkina. Tämä asetelma heikentää myös naisen asemaa mm. omien asioiden hoitamisessa. Lisäksi tulkkauskulujen laskeminen voi johtaa siihen, että kunnat eivät halua vastaanottaa heikoimmassa asemassa olevia henkilöitä, joiden kotoutumisajan voidaan arvella venyvän ehdotettua pidemmäksi. Se vaikuttaa kuntien ja hyvinvointialueiden talouteen, koska hallintolaissa (5 luku 26§) mainitaan tulkkaus oikeus, niin henkilölle on tulkkaus järjestettävä, mikäli kielitaito niin edellyttää.

Kotoutumisajan lyhentäminen on mielestämme huono ratkaisu, koska tämä tuo jo heikossa asemassa olevat ihmiset entisestään heikompaan asemaan. Esim kotiäidit, jotka voivat olla pitkiäkin aikoja kotona. Kiintiöpakolaiset asettuvat eri asemaan kuin turvapaikan hakijat, koska vastaanottokeskuksessa he pystyvät jo opiskelemaan kieltä, opettelemaan yhteiskuntaorientaatiota, kun taas kiintiöpakolaisten alkuvaiheessa voi mennä useamman kuukauden ajan, jopa 6 kk ennekuin he pääsevät kotoutumiskoulutukseen. Tämä ei mielestämme lisää maahanmuuttajien kotoutumista vaan hidastaa heidän kotoutumista. Kunnilla pitäisi olla tarjota riittävät resurssit kotoutumisen tueksi, kotoutumiskoulukseen sekä muuhun neuvontaan ja apuun, mutta tällä hetkellä kunnat ovat eriarvoisessa asemassa. Pienillä kunnilla ei ole riittävästi resursseja tähän jolloin voi olla vaarana, että maahanmuuttajat siirtyvät isoihin kaupunkiin.

Järjestelmien tarkastelu ja kustannuksien korvauksien tarkastelut ovat mielestämme hyvä asia, mutta nämä pitäisi tarkastella lähtökohtaisesti pidemmän ajan kanssa sekä ottaa huomioon koko kotoutumisensektori ja siihen liittyvät asiat.

Maksu käyttämättä jääneen tapaamisen tulkkaus kustannuksesta (32 a §)

Forssan seudun Kotouttamo pitää hyvänä asiana, että asiaa tarkastellaan, mutta nykyistä esitystä emme kannata tässä muodossa. Asiasta ei käy ilmi, kuinka tämä helpottaa taloudellista tilannetta, kun useimmat asiakkaat vievät laskut hyvinvointialueelle. Laskujen tekemisestä sekä perumisesta aiheutuu kunnille lisäkustannuksia sekä lisää työmäärää. Katsomme, että asian valmistelua tulisi vielä tarkastella lisää sekä ottaa huomioon asiakaskunnan erilainen kielitaito, ymmärrys sekä erilaiset kulttuurit. Katsomme myös, että kustannuksien perimisessä voisi olla myös kaikilta peruuttamattomasta käynnistä koituvat kohtuullinen maksu, esim 20e. Tällöin ei tulisi ylimääräisiä taloudellisia vaikutuksia kunnille, hyvinvointialueille sekä asiakkaille. Katsomme myös, että tulisi huomioida materiaalien saatavuus riittävillä kielillä sekä asian riittävän laajat viestintä.

Alaikäisenä yksin tulleiden tuki (34, 69 §)

Katsomme, että nykyinen esitys ei tule tuomaan säästöjä eikä vähennä tosiasiallista tuentarvetta. Nykyisellään tukea tarjotaan heille kenelle on oikea tuen tarve. Tämä tulee mielestämme lisäämään taloudellista painetta hyvinvointialueille sekä lisäämään mahdollisesti myös erilaisten ryhmien kasvua, kuten jengien. Alaikäisenä yksin maahantulleet ovat erittäin haavoittuvassa asemassa sekä tarvitsevat pitkäaikaisesti ja riittävästi tukea kotoutumiseen sekä muihinkin asioihin. Katsomme, että alaikäisenä yksin tulleiden tukea ei saisi vähentään ja ikärajaa laskea.

Pakolaisten vastaanotto (44 §)

Forssan seudun Kotouttamo katsoo, että nykyinen esitys lisää kuntien sekä hyvinvointialueen päällekkäisiä tehtäviä aiheuttaa lisää kustannuksia sekä heikentää kotoutumista. Kuntien nykyisiä tehtäviä siirrettäisiin hyvinvointialueille, kuten kaupassakäynti, asunnon kalustaminen ja ensimmäisten päivien ruokatavaroiden hankkiminen, niin sen kuormitus hyvinvointialueille on valtava resurssointi vaade, joka ei vastaa nykyisiä resursseja. Heidän tulisi kyetä varautumaan jokaisen alueen kunnan kohdalla työntekijöillä, joilla olisi resurssit hoitaa näitä tehtäviä. Tämä lisää hyvinvointialueiden kustannuksia sekä hidastaa kiintiöpakolaisten vastaanoton sujuvuutta sekä kuntien mahdollisuutta tarjota vaikuttavaa kotoutumista. Kuntien työntekijät pienissä kunnissa tuntevat alueen toimijat, saavat helposti hankittua välttämättömät kalusteet sekä tarvikkeet asiakkaille kotiin, usein edullisesti. Hän tuntee alueen kaupat sekä niiden tarjonnan sekä osaa ottaa huomioon alueen omat vahvuudet. Kaupassakäynnin opastamiseen ei tarvita hyvinvointialueen sosiaalityöntekijän aikaa vaan tähän tehtävään kunnat ovat varautuneet kotouttamistyöntekijälle. Hänen tehtävänsä on opastaa arjen taidoissa sekä auttaa alkuvaiheen kotoutumisessa. Hän toimii linkkinä hyvinvointialueelle, jolloinka asiakkaan niin tarvittaessa kotoutumisen tueksi tulee sosiaalityöntekijä.

Kiintiöpakolaisten vastaanotto ja siitä sopiminen ovat kunnan ja ELY-keskusten välistä yhteistyötä. Kunnan tulee kuulla hyvinvointialuetta kiintiöpakolaisten vastaanottoon liittyen, mutta kunta tekee sen päätöksen. Tämä esitys on ristiriidassa kuntien omien tehtävien sekä vastuiden kanssa.

Katsomme, että vuoden alusta aloittaneiden hyvinvointikuntayhtymien tehtäviä ei tule lisätä sekä tämä esitys lisää päällekkäisiä tehtäviä. Katsomme, että esitys vähentää kuntien omaa päätäntävaltaa sekä heikentää kotoutumista. Katsomme, että tämä esitys ei lisää palveluiden kohdentamista asiakkaille sekä prosesseille kustannustehokkaasti.

Muut huomiot

Katsomme, että on hyvä asia asiakastietojen liikkuvuus myös kotoutumisen asioissa, kun asiakas muuttaa toiselle paikkakunnalle. Tämä lisää asiakkaan kotoutumista sekä tehostaa palveluiden kohdentamista oikein asiakkaille.

Mäkelä Niina
Forssan seudun Kotouttamo - Forssan seudun Kotouttamo,
Kotouttamiskoordinaattori